

Stroje, kam se podíváš. Mezinárodní strojírenský veletrh slaví 65 let

4.10.2024 - | Vysoké učení technické v Brně

„Pocházím z malé vesnice. Jako kluk jsem viděl maximálně soustruh v truhlářské dílně nebo mlátičku na obilí. Auta ve vesnici nebyla, ani traktory, jen koňské povozy. A pak mě vzal tatínek na strojírenský veletrh. Byl to pro mě naprostý šok, viděl jsem tolik zařízení, že jsem byl jako v Jiříkově vidění. Tehdy jsem samozřejmě nic z toho nechápal, jenom jsem se tomu obdivoval. Ale mělo to nejspíš vliv na to, že jsem se začal o strojírenství zajímat,“ vzpomíná dnes jedenaosmdesátiletý výzkumník a pedagog z Fakulty strojního inženýrství VUT.

Jeho tatínek byl zedník-štukatér, ve strojích ale viděl budoucnost. I proto syna „vyvezl“ do Brna na výstavu technických novinek, kterých v rámci poválečné obnovy a rozvoje průmyslu vznikala spousta. „Je potřeba veletrh vnímat v kontextu doby. To čemu se věnoval, mělo své důvody,“ upozorňuje Pochylý.

Profesor František Pochylý | Autor: Jan ProkopiusPrvním byl rozvoj techniky během války. Z původně vojenských technických výtvarů se později začaly stávat vynálezy také pro civilní využití.

„Vznikala spousta různých strojních zařízení, automobily, letadla, obráběcí stroje... Za války vznikla i atomová bomba, to znamená, že se výzkumníci věnovali jaderné technice. To vše se odrazilo později i na veletrhu, respektive na tom, co se vystavovalo. Zároveň bylo jasné, že bude v rámci poválečné obnovy potřeba vybudovat novou infrastrukturu a logicky musela vzniknout i strojní zařízení na vybudování této infrastruktury,“ vysvětluje Pochylý.

Druhý velký impuls, který, jak Pochylý upozorňuje, si už dnes mnoho lidí neuvědomuje, byl ústup železnice od parního pohonu, který začal právě na konci padesátých let. „Místo toho se začaly vyrábět dieslové a elektrické lokomotivy. Ale co znamenal odklon od páry? Zaprvé nešlo jen o lokomotivy, ale vznikaly i nové tramvaje, trolejbusy, vyvíjely se elektromotory... A také rostly nároky na elektrickou energii. Budovala se proto energetická infrastruktura: vodní elektrárny, tepelné elektrárny, byly potřeba nové turbíny a čerpadla. To všechno se odrazilo v průmyslu i na strojírenském veletrhu,“ připomíná Pochylý dobu velké slávy MSV, kdy bývaly na veletrhu k vidění i zmíněné lokomotivy. Ostatně do areálu výstaviště ještě dlouho vedly koleje a k úřednímu zrušení této železniční vlečky došlo až před dvěma lety.

Hybridní čerpací systém získal v roce 2018 Zlatou medaili MSV | Autor: VUTFrantišek Pochylý chodil na veletrh každoročně a rozhodně nebyl sám. MSV byl ve své době fenoménem, který přitahoval davy - jen návštěvnost prvního ročníku se blížila čtvrt milionu lidí. První „strojírák“ se měl dokonce konat už v roce 1958, ale zájem vystavovatelů byl tak obrovský, že se akce o rok pozdržela, aby se stihly dokončit nové výstavní pavilony. Prvního veletrhu se nakonec účastnilo 432 vystavovatelů z 29 zemí. „Pro mě, jako pro člověka, který veletrhem procházel, to byl obrovský pocit hrdosti. Viděl jsem, že naše firmy ve výrobě strojních zařízení v ničem nezaostávají za zahraničními, v mnoha oborech jsme se řadili ke světové špičce. Opravdu jsem byl hrdý na to, co český člověk dokáže udělat. A chtěl jsem se toho účastnit. To byl asi důvod, proč jsem šel poté studovat strojní fakultu,“ říká.

Stroje a myšlenky

Jak je z vyprávění patrné, počátky veletrhu nebyly jen o strojírenství. K vidění byly výtvarky v textilním průmyslu, optice nebo dopravě. Až později se z akce začaly vyčleňovat samostatné

tematické veletrhy. MSV je tak jakýmsi „praotcem“ řady současných brněnských veletrhů. František Pochylý nejvíc vzpomíná na jízdni kola Eska a Favorit, která ho jako mladého kluka doslova očarovala. „Od té doby jsem mermomocí chtěl kolo s přehazovačkou,“ vzpomíná s úsměvem.

Později se František Pochylý veletrhu účastnil nikoliv jako návštěvník, ale už jako odborník na vodní stroje. „Dvacet let jsem pracoval v Sigmě, kde jsme mimo jiné vyvíjeli čerpadlo pro primární okruh jaderných elektráren, které se následně využívalo ve všech atomových elektrárnách typu BWR. I rozvoj jaderné energetiky a dalších zdrojů, jako jsou větrné a přečerpávací elektrárny, se na průmyslu, potažmo veletrhu hodně odrazil,“ říká.

Když později přešel na VUT jako výzkumník a pedagog, začal brát na strojírenský veletrh své studenty. V roce 2018 si z veletrhu odnesl Zlatou medaili MSV za vynález hybridního čerpacího systému. O tři roky později získala Zlatou medaili i technologie CaviPlasma, kterou na Odboru fluidního inženýrství vyvíjejí Pochylého kolegové, a která staví na jeho výzkumu hydrodynamické kavitace.

prof. Ing. František Pochylý, CSc. (*1942)

V letech 1967-1985 pracoval pro výzkumný ústav podniku Sigma Olomouc, od roku 1985-1986 jako vedoucí konstruktér Státních lesů Olomouc, od roku 1986 působil na Katedře hydraulických strojů strojírenské fakulty VUT v Brně, dnes Odboru fluidního inženýrství Viktora Kaplana. Byl členem vědeckých rad několika univerzit, dnes Vědecké rady FSI. V roce 1999 obdržel Cenu rektora VUT a v roce 2010 i Zlatou medaili VUT. V roce 2003 získal Cenu ministryně školství mládeže a tělovýchovy. Je držitelem Ceny města Brna (2008) a ocenění Česká hlava 2011. V roce 2015 získal medaili Georgia Agricolu VŠB-TU Ostrava a v roce 2017 Cenu Inženýrské akademie. V roce 2020 zlatou medaili VŠB-TU Ostrava.

Současný Mezinárodní strojírenský veletrh je v mnohém jiný, než za dob svého vzniku. I to ale František Pochylý vnímá pozitivně. „Po revoluci řada tradičních firem zanikla a jiné se často spojily se zahraniční firmou. Člověk se na to musí dívat tak, že stále umíme dobré věci, jen je už neděláme jenom pro sebe, ale ve spolupráci se zahraničím. I když bych byl rád, kdyby se k nám vrátila ona zmíněná hrdost na to, co Češi dokáží. Já věřím v kreativitu českého člověka a věřím, že se zase dostane na úroveň, kam patří. Samozřejmě i veletrh dnes vypadá dost jinak, ubylo velkých strojů, trendem je digitalizace. Ale nedá se říct, že by to bylo horší, než dříve. Je tam méně strojů, ale zase více myšlenek,“ zamýšlí se Pochylý. A dodává: „K přechodu z páry na elektrickou energii došlo s velkou lehkostí, ale i ta vyžadovala tvrdou práci, opírající se o chytrou prognózu, navazující koncepci a reálný plán investic do výstavby moderních zařízení. Věřím, že podobně na tom budou i nové technologie s podporou umělé inteligence a robotiky, které se stanou chloubou příštích brněnských veletrhů a hrdostí naší vědy,“ uzavírá.

<https://www.zvut.cz/tema/-f38144/stroje-kam-se-podivas-mezinarodni-strojirensky-veletrh-slavi-65-let-d264353>